ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

IZLAZI MJESEČNO NA DVA ARKA, A CIJENA MU JE NA ČITAVU GODINU 3 K., ZA UČENICE 2 K., KOJA SE UPLAĆUJE I UTUŽUJE U ZAGREBU.

UREĐUJE

LITERARNA SEKCIJA MARIJINE KONGREGACIJE UČITELJICA U ZAGREBU.

ZA UREDNIŠTVO ODGOVARA

HERMA KÜRSCHNER.

Br. 4. **God. V.**

U ZAGREBU 1912.

TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.

SADRŽAJ:

ZA VJERU I DOM

LIST NAMIJENJEN KATOLIČKOMU ŽENSKOM OBRAZOVANOM SVIJETU.

BR. 4. ZAGREB, 1. TRAVNJA 1912. GOD. V.

VUGA.

Dr. Fran Binički.

Vidi Kagan svoje snove pomršene,
Pa bijesan planu: — Ti prezireš mene,
Prezireš iz moje ruke i slobodu!
Al će ropstvo glavu ponosnu ti savit,
Muke će ti teške tašti prkos smlavit.
Danju, noću ne ćeš nikad upočivat,
Mučiti ćeš muke, jade ćeš uživat.
Na oči ću tvoje i braću ti mučit,
Pa ću sve vas smrvit i vaš narod skučit . . .

Banica ga sluša, zadrhta joj duša,
Al se hitro smiri, pa prezirno reče:
— Ej da da mač ti kano brbljav jezik sieče,
Ne bi veće bilo ni jednog Hrvata!
Ali nebo dobro hrabri rod mi brani
I desnica smjela, što smrt krvlju hrani,
Mrkom krvlju ljutih krvnika Avara,
Ter na vašem groblju svoju slavu stvara.
Znam, da tvoje riječi prazni zvuk će ostat,
Jer se ne ćeš lako moje braće dostat . . .

A ja mirna čekam tvoje muke smjelo,
Jer mi možeš kinit samo lomno tielo.
A duša će moja poput ptice lake
Vijat se i sjeći žarkog sunca zrake
I rodu će momu kroz viekove glasit,
Da će krepost od svih nevolja ga spasit;
Hrvaticam poznim klicat će, da čista

Djevojačka duša žarče sunca blista,
Da najljepše sjaje djevojački vienac,
I dok bude iskre djevojačkog stida,
Da Hrvatske nitko ne ukide svida,
Srdit kagan riknu: — Ja ću ti prvenac
Strunit s glave čisti djevojački vienac!

Do ljepojke skoči, da je k sebi vine,
Al banica zgrabi otrovnicu strielu,
Silniku je u grud nemilice rine.
Biesan silnik znade, već mu žića nema,
Već mu narod kivni jadni konac sprema;
Stoga kriknu: — Hitro amo suhih drva,
Neka u smrt teče krvnica mi prva.
Živ ću na njoj tešku osvetu iskalit,
Na živoj ću vatri mrsku živu spalit!

I krvničke sluge poslušaše žurno.
Planu vatra žarka. Kagan gleda tmurno,
Od bola se svija, što mu život trnu;
A krvničke sluge do banice srnu,
Živu žele hitit u vatru je živu.

Banica ih glednu porugljivim zurom:
— Ne plašim se vatre, ne strašim se muka,
Al me ne će taći vaša blatna ruka!
Ja ću sama u tu živu vatru skočit,
Žarku ljubav prema rodu posvjedočit.
Tielo će mi mamen spalit žarki plamen,
Al će ostat rodu kreposti mi znamen
I narod će dragi u nevolji kriepit,
Kad potišten počne pred silnikom strepit.
S Bogom, rode mili, s Bogom, braćo draga,
Nek vas Sutvid štiti, kad vam klone snaga.
A vi zvieri krvne, na plien vazda strvne,
Znajte, da će iz mog pepela se vinut
Strašna smrt, što sve će sa svijeta vas splinut!

I ponosna skoči na lomaču žarku,
Zahvati je vatra i dah joj zaduši,
Pa se mrtva sruši. Kliknuli Avari,
Razbojnici stari; al ih radost minu,
Kad im oko uzre pticu, gdje se vinu
Pa na traku žarkom kano zlato sinu
Pomisliše biedni: to je duša živa

Ponosite Vuge, pa trgoše striele,
Al gađaju zaman desnice im smjele;
Jer se sitna ptica munjimice povi
Tamo, gdjeno Hrvat hitar lovak lovi
I s ponosnom braćom i s junačkom sejom
Gleda, kud se djenu Vuga, seja draga,
Al je zaman kliče, jer joj nigdje traga.

Mjesto seje vidje zlatnu pticu malu,
Što je seja Vuga tetošila milu
U njedrima toplim i na čistom krilu.
Za njom Hrvat hrli, kobna slut ga tište,
Zlatnu pticu malu dohvatiti ište.
Al je zaman lovi, jer se cičeć vije
Po slobodnom zraku u sunčanom traku;
A Hrvat se sjeća svoje seje drage,
Što se poskočljiva tako vila živa
I pjevala mile pjesme radovanke,
Vedrom pjesmom mutne vedrila mu danke.

A kad Hrvat bâne na čistinu bane,
Bistar pogled vinu junak u daljinu,
Spazi dim, gdje strašan pod nebo se diže,
Spazi plamen žarki, gdje za dimom liže,
Pa povika svoje društvo po planini.
Za čas biše vrani konji osedlani,
Pa sinuše tamo, gdje smrt neumolna
Vuče dah iz tiela Kaganova bolna,
A vjerni mu druzi tope se u tuzi.

Metež, jauk, lelek na sve strane jeknu,
Kad hrvatski mači razbijači zveknu.
Neki sebi vadi dušu svojim mačem,
Neki milost prosi s uzdahom i s plačem,
Neki skače hrlo do hlađane Drave,
Gdje bijesni vali stotine već dave.
Malo koji branit dragi život kuša,
Al mu ruka klone, zavije ga tmuša,

Oj a žarko sunce umiljato sije,
A ptica se mala cičeć krakom vije;
Pa kad zadnja zraka Božje zviezde sinu,
Zahvalnicu toplu Hrvat k nebu vinu,
Jer Avaru zadnjem koplje u grud rinu.

U to ptica zlatna na rame mu pade,
Krvavom je rukom Hrvat gladit stade
I milo joj tepa: — Dosad seja Vuga
Tješila me, kad me snašla bieda, tuga,
I krvnike stare mrvila Avare.
Ti pomože danas zadnjega mi smlavit,
Stog u dvoru banskom gniezdo ću ti savit.

I ti ćeš se odsad mila vugom zvati
I potomstvu poznom prošlost spominjati,
Hrvatice kasne podsjećati krasne,
Neka sliede primjer Vuge junakinje,
Da pepeo njezin slabih ne proklinje.

* * *

U svom dvoru Hrvat Vugi gniezdo sazda,
Pa ko seju svoju milovo je vazda,
A što bježi vuga sad od naših dvora,
Što se kloni svakog hrvatskoga zbora,
Vijuć se po zraku na sunčanom traku?
Ne sjeća se Hrvat svoje Vuge više,
Stara krepost, stari ponos jedva diše.
Kužni vjetar cvieće mirisavo kida,
Cvieće djevojačkog poštenja i stida.
Na potkladu novom Hrvat zgradu zida
Zgradu nove slave, nove sile sreće;
Al se u njoj slava, sreća smijat ne će,
Jer se u nju vuga zlatna ne zalieće,
Svjedokinja slave i vjesnica sreće,
Što Hrvata sjeća, da će novu slavu,
S njome sreću pravu dignut svojim marom
Na kreposti trajnoj, na potkladu starom.

MOLITVA.

BISKUP SCHMITZ.

Kada govorimo o molitvi, dolaze nam na um dva različita nazora. Jedan mijenje svijeta, a drugi je nauka vjere. Prema prvome nema molitvi mjesta u svijetu među ljudima: sve se događa u naravi po stanovitim vječnim zakonima, a ljudi uopće kao i pojedinac napose ima samo izobraziti i upotrebiti vlastitu naravnu snagu. Što snaga našega duha i jakost naše mišice izvesti ne može, to uopće

nijesmo u stanju postići. Budući da osim naravnih bića viših nema, to je moguće samo općenje sa naravnima, a nipošto sa vrhunaravnima stvorovima.

Prema tome je svaka molitva isključena. Pogani su istina molili, ali ne da bogove slave, već ponajviše zato, da ih ublaže, jer su ih se bojali kao začetnike i uzrok nesreće, koju su htjeli od sebe odvratiti. Vjera se tome mijenju protivi.

Mi kršćani vjerujemo u jednoga Boga, koji je stvorio nebo i zemlju, nju uzdržava i njome upravlja. Bez Njega smo mi sasvim nemoćni i zato Mu se molimo. Vjera nas vodi molitvi i što je ona savršenija, to je savršeniji i način molitve. Zato se i apostoli obraćahu Spasitelju riječima: „Gospodine, nauči nas moliti".

Božanski Spasitelj veli: „Molite i dobit ćete, tražite i naći ćete, kucajte i otvorit će vam se, jer svaki tko moli, dobiva, tko traži, nađe, a tko kuca, tome se otvara".

Iz toga slijedi, da je molitva potrebna, da se zadobiju milosti. Sv. Toma Akvinski uči, da Bog daje dušama samo posredovanjem molitve ono, što je po svojoj Božanskoj providnosti od vijeka odlučio dati. Tridentinski sabor veli, da Bog daje čovjeku prvu milost bez njegova sudjelovanja, a sve ostale samo onda, ako Ga za njih moli. Zato nazivlju sv. oci molitvu ključem, koji otvara vrata milosrđa Božjega i riznicu Njegove Božanske milosti. I sv. Augustin veli, da je molitva ključ neba, jer otvara vrata nebeska. Gdje se obavlja molitva, tamo se naslanjaju ljestve Jakovljeve, koje sižu s neba do zemlje. Po njima se penju anđeli Božji noseći molitve ljudi do prijestolja Božjega, a odanle milosti Božje ljudima.

Sve nam to dokazuje, kako je potrebita molitva. Božanski Spasitelj veli: „Bez mene ne možete ništa učiniti".

Svu svoju snagu, sve svoje znanje imamo pripisati jedino molitvi. Muče li nas napasti, ne možemo niti njima odoljeti vlastitom snagom, već jedino molitvom. Znademo, da je Daniela u lavljoj jami spasila molitva, a i tri mladića u ražarenoj peći sačuvala je molitva od smrti. Judita vratila se zdrava iz tabora Holoferna samo zato, jer je molila, pa tako se i mi možemo punim pravom nadati, da ćemo se i uz napasti održati bez grijeha molitvom.

Koliko puta nam se čini, da moramo zdvojiti, a gdjekad se na obzorju života navuku tako tmasti oblaci, da ne znamo izlaza i nemamo nikakove nade za budućnost. Tko će nam pomoći onda, kada se svaka čovječja pomoć iznevjeri? Tada nam je sa kraljem Jozafatom, protiv koga se uzbuniše Amoniti i Moabiti uskliknuti: „Jer ne vidimo izlaza ne preostaje drugo do li podići oči k Tebi". Bog nam uvijek pomoći može, jer „On je uvijek bogat za one, koji Ga zazivlju", veli apoštol.

Mi ljudi postajemo molitvom jaki i veliki. Izgleda, da molitvom dobivamo moć nad Bogom i svim blagom Njegove milosti. „Molite", veli Spasitelj „i dat će vam se". Za molitvom slijedi dakle milost poput vode, koja se izlijeva, čim načinimo jarak kraj zastala potoka.

Neki svetac nazvao je molitvu „vapijućom svemožnošću". Kad je Mojsija molio za narod, kojega je Bog htio kazniti, reče mu Gospod: „Ostavi me, neka uzbukti srdžba moja". Bog je nastojao sklonuti Mojsiju, da prestane moliti, jer inače ne može da kazni kao da su mu svezane ruke. Eto, toliku moć ima molitva i zato je ona za čovjeka vrelo najveće jakosti. „Nema ništa jačega od čovjeka, koji moli", veli sv. Hrisostom, a mi pravom dodajemo „nema ništa slabijega od čovjeka, koji je napustio molitvu". Jer molitva je tajna naše jakosti, Bog nas ne bi mogao više kazniti, nego kad bi nam oduzeo milost molitve. Kada prestanemo moliti, presahnut će za nas vrelo milosti Božje. „Hvala Ti Bože", veli psalmista, „da mi nisi uskratio molitvu i Tvoje milosrđe", kao da je time kazati htio: „Tako dugo dokle Bog ne ustegne od Tebe milost molitve, ne će ustegnuti ni svoje milosrđe". Stoga je vrlo ludo misliti, da je vrijeme upotrebljeno za molitvu, izgubljeno.

Obično se za sve nađe vremena samo za molitvu ne. Koliko puta poslije zabava preostaje samo nekoliko časova za molitvu, kao da se Bog zadovoljiti mora siromašnima ostacima i mrvicama bogatoga stola, a razmislimo li dobro, moramo priznati, da smo u takvim časovima molitve tako rastreseni, da se o molitvi jedva i govoriti može. Kolikim osobama, koje nebi zanemarile niti jednu zabavu, ne ostaje niti jedan sat za pobožnu molitvu.

Dužnosti društvene bojimo se zanemarivati, a za dužnosti prema Bogu vrlo malo marimo. Španjolski državnik Ksimenes mislio je o tome drugačije. Jednom, kada je molio, bjehu mu najavljeni poslanici stranih država. On ne htjede prekinuti molitve, a kad mu poslanici poručiše, da ga čeka važniji posao od molitve, tada im Ksimenes odgovori: „Kada Ksimenes moli on štiti, brani i blagoslivlje domovinu". Tako je i s nama i sa našom kućom. Kada molimo štitimo, branimo blagoslivljemo sebe i svoju kuću. Eto toliko je potrebita i važna molitva.

Molitva je i preporod duše naše te sredstvo, da postanemo sveti. U molitvi općimo s Bogom, a ovo nas općenje čisti i čini dušu Bogu sličnom. Kadgod je Mojsija dugo govorio s Bogom, opazili su Izraelci, da mu se na povratku lice sjajilo i zrake svijetla prodirahu iz njega u znak, da je bio u blizini Božjoj i veoma se bojali. Ako nas već općenje s pobožnima ljudima čini kreposnima, koliku ćemo tek imati korist, ako često općimo s Bogom. Ta kaže se: „Pristupite k Njemu i bit ćete prosvijetljeni". Sv. Hrisoston kaže: „Sretan si kada moliš i velikom slavom okružen, jer govoriš s Bogom i Isusom Kristom. Tada želiš, što hoćeš i moliš za ono, za čim ti srce teži".

Iskustvo nas uči, da je molitva najmoćnije sredstvo našeg usavršivanja i da je život naš uređen ili neuređen prema tome da li svoje molitve dobro ili zlo obavljamo. Sv. Augustin tvrdi: „Tko znade dobro moliti, taj znade i dobro živjeti". „Sv. Filip Neri još jasnije veli: „Moliš li dobro, dobro i živiš; moliš li zlo, živiš zlo; a ne moliš li nikako, tada niti ne živiš kao čovjek". Kako mladić i muž sude, tako i žive; kako žena moli, tako živi ona i cijela kuća, kako djevojka moli, tako i živi — dobro ili zlo.

Djevojka ostavlja put kreposti, kada prestaje dobro ili pobožno moliti. Što više pada u grijeh to više gubi ljubav i nagnuće molitvi, a najgore je po nju, kada kaže: „Ja više ne mogu moliti". Svuda, gdje se priznaje moć i gospodstvo Božje, tuj se moli. Nebo moli, zemlja moli i čistilište moli. Samo je jedno mjesto, gdje se ne moli, a to je pakao i zato, kada velimo, da više moliti ne možemo, tada nosimo u srcu pakao, pa drugčije nije niti moguće.

Što više općimo duševno s Bogom, najčišćim duhom, postajemo sami duhovni i duh dobiva jakost nad onim, što je u nama tjelesno i zemaljsko. Što pak manje općimo s Bogom, to više zavlada putenost u nama. Zato baš treba, da što više molimo. No da molitvu dobro obavimo, treba nam vježbe. Ne propustimo nikad svoju jutarnju i večernju molitvu, da nam bude blagoslovljen dan i noć.

„Već u jutro znadem, kakav će mi biti ostali dio dana", rekao je neki svetac i htio time reći, da ako smo dobro obavili svoju jutarnju molitvu, da će nam i ostali dio dana odgovarati dobrom početku. Pribivajmo, ako nam je ikako moguće danomice sv. Misi, jer se kod sv. Mise naša molitva razvija do savršenstva. Ovdje se molimo sa Kristom i njegovim posredovanjem, jer se On za nas žrtvuje na žrtveniku svome i našem nebeskome ocu. Tu će se ispuniti ono, što nam je Božanski Spasitelj obećao: „Sve, što ćete moliti u ime Moje, dat će vam se". Mi ne stupamo praznih ruku pred Boga, mi Mu žrtvujemo najdragocjeniji dar, koji postoji na nebu i na zemlji, Njegovog „jedinorođenog sina, koj mu se je dopao". Naša hvala je u sv. Misi najsavršenije veličajne Božje, ovdje je ona tako srdačna i dostojna, da je ljudi dostojniju ne mogu pridonijeti.

Ovdje mi prosimo i zazivamo Boga načinom, koji nam On ne može odbiti. O kormilaru nekoga broda pripovijeda se, da je za vrijeme velike oluje i najstrašnije opasnosti, uzdignuo k nebu jedno djetešce i usrdno molio: „Smiluj nam se Bože, ako ne radi nas, to barem radi ovoga, nedužnoga djeteta". Oluja bi se slegla, valovi smirili, nesretnici bjehu spašeni.

Tako i mi za vrijeme sv. Mise uzdižemo ne samo nedužno dijete, već samoga Sina Božjega i vapimo Ocu nebeskome: „Smiluj

nam se, ako ne radi nas, to barem radi Tvoga ljubljenoga sina". Razumijemo li značenje i moć sv. Mise, ne ćemo je nikad propustiti. Koliku utjehu imat ćemo na smrtnoj postelji budemo li mogli kazati, da nijesmo nikada lakoumno zanemarili sv. Misu.

Ako si vrijeme dobro razdijelimo, imat ćemo ga dosta i za molitvu, a zašto da molimo, neće nam nikada uzmanjkati. Molimo, da nam Bog zaštiti i sačuva nevinost srca. Molimo, da nam spasenje duše bude najveća briga. Molimo, da nam Bog pomogne savladati naše nedostojno srce. Molimo, da nam Bog dade milost, da uzmognemo svladati napasti. Molimo da uzmognemo dobro ispuniti dužnosti svoga staleža. Molimo, da nam Bog pomogne kod izbora istoga. Molimo za roditelje, sestre i sve, koji su nam blizi. Budimo veledušni, te molimo za grješnike, da se obrate, za umiruće, za potrebe sv. Crkve, za svećenstvo, da bude revno u službi Božjoj, za duše u čistilištu naročito za one, za koje se nitko ne moli.

Ako na taj način molimo, postaje molitva uzvišeni izražaj međusobnog jedinstva, a i veze s Bogom. Tako postajemo jedno srce, jedna duša, koja koristi svijetu, ublažuje srdžbu Božju, otvara nebo, koje rosi svojom milošću zemlju.

Jelka Plivelić.

LJUBAV BLIŽNJEMU.

Višnji Tvorac kad je svijet stvarô
Kruna svega bio mu je čovjek,
Ukras raja, slika Ocu nalik;
Svet da ostô, i sretan bî dov'jek,

Ali stvoru jošte dosta ne bjê
Više imô — više želit poče;
Ludu želju nadahnu mu đavô
Tvorcu svome ravan biti hoće.

Oholosti bila kazna strašna;
Ljuta bolja, udružena bijedom
Siromaštvo, a i drugi jadi,
Zadesiše svijet ovaj redom.

Ali jedan divan cvijet je ostô
Ljudstvu što no vedri tužne dane,
A taj cvjetak bližnjega je ljubav
Koja prašta, — koja liječi rane!

Kao nebo ono vedro majsko,
Kao alem, jeste ljubav taka
Ko najslađe uživanje rajsko,
Bez nje svijet bi bio pusta raka!

Ljubica Kovačić, učiteljica.

KONFERENCE KRŠĆANSKIM ŽENAMA.

JAKA ŽENA.

JAKOST U BLAGOSTI.

DUPANLOUP.

Naznačio sam vam, Mesdames, vrela iz kojih ću crpsti ono, što sam naumio da vam rečem. Pred vašim ću očima razviti najljepše stranice Sv. Pisma, koje govore o uzvišenosti kršćanske žene i njezine dužnosti; bud one, što se nalaze rastresene po Sv. Knjigama, ili one, što ih je sv. Crkva sakupila u Liturgiji.

Počinjem onom znamenitom stranicom, gdje je nadahnuti pisac velikim, snažnim potezima ocrtao sliku jake žene. Stavljam ju na prvo mjesto ovih čednih pouka, neka budu kao portal, kroz koji možete vidjeti važnost i opsežnost predmeta, koji ćemo razmatrati. Ne znamo, koliko nam je vremena još dosudio Bog, u čijoj smo ruci, ne znamo nije li ova korizma zadnja za neke od nas! Upotrebimo dakle ovo vrijeme da u sabranosti duha razmatramo i udubemo se u misli važne, te poradimo ozbiljno oko našeg posvećenja.

Veli se katkada da Evanđelje govori o jakoj ženi, no to je pogrješno. O ženi jakoj govori Knjiga mudrosti ovako:

„Tko će naći ženu jaku? Ona je dobro neizrecive vrijednosti, koje je kao stvari, koje dolaze sa kraja svijeta".

„Srce njezina muža pouzdaje se u nju i on vidi kako se množi bogatstvo kuće njegove".

„Ona mu donosi samo dobro, nikad zlo, sve dane života njegova".

„Ona je slična lađi, koja plovi daleko po hranu za život".

„Ustaje prije dana, dijeli hranu svim ukućanima i posao služavkama".

„Ona je procijenila polje i kupila ga; zasadila je vinograd plodovima ruku svojih".

„Opasala se jakošću i ojačala ruku svoju".

„Ispitivala je svoj rad i vidje, da je dobar; svjetiljka njezina ne će utrnuti cijelu noć".

„Ona stavlja ruku na važne poslove, a prsti njeni hvataju vreteno".

„Ona otvara ruku svoju siromahu i pruža ju za oskudnim".

„Ne boji se ni snijega, ni zime za svoje ukućane, oni imadu dvostruko odijelo“.

„Njezin muž bit će štovan, kad sjedi u savjetu sa starješinama“.

„Ona priugotavlja fino platno i prodaje ga, ona dobavlja pojase za Kananićane. Odjenula se jakošću i milovidnošću i smiješit će se u zadnje svoje dane“.

„Svoja usta otvara za mudri govor, a zbori ljubežljive riječi“.

„Ona pazi na korake svojih ukućana, i ne jede kruh svoj u besposlici“.

„Njezini se sinovi dižu da ju prozovu blaženom, a muž ju njezin hvali“.

„Mnoge kćeri sakupile si bogatstva, no ona sve natkriljuje“.

„Varava je milovidnost, a tašta ljepota; žena, koja se boji Gospodina bit će hvaljena“.

„Dajte joj proizvode ruku njezinih, a djela njezina neka je hvale u dvoranama sudaca“.

Evo, ovih sjajnih stranica, čitajući ih osjećamo utjecaj Duha Svetoga, koji ih je nadahnuo. Uzevši u obzir stanje ljudstva za ono doba, onu duboku pokvarenost, i ono vanredno poniženje žene u poganstvu, ćutimo, da je ideal takove krjeposti, mogao nastati samo nadahnućem s gora. Evo ideala, kojega vi, žene kršćanske, morate ostvariti, a dužnost je moja da vam pomognem u tom velikom djelu; za tim sam težio cijeli svoj život, i to želim postići u ovim poukama.

Uzmimo dakle slijedom svaku od ovih velebnih riječi.

„Tko će naći ženu jaku?“ veli Duh Sveti. Opažate li neko začuđenje u ovom pitanju? Jaka žena takova je rijetkost, kao i dragocjenosti po koje valja ići na kraj svijeta. Na drugome se mjestu veli: „Čovjek, vrijedan toga imena, između tisuću, jedan je“. Danas smo sretniji, premda su i sada rijetki oni, koji zaslužuju ime „čovjek“, ipak mnijem da ih je više nego jedan u tisući, ali jaku ženu naći je rijetko. Jakost označuje najprije Duh Sveti rišući nam ženu; jaka žena, prvo je ime, koje joj daje. Ne sudi se tako u svijetu. Onima, koji površno poznaju narav žene, ne pada u oči vaša jakost, energija i budnost. Slabost žene očitija je, nego njezina jakost. A ipak je zamjerna ona sveta energija, jakost, postojanost i hrabrost, što ju je Bog udijelio ženama. U svome zvanju imao sam često zgode, da promatram kako su velike žalosti, duboki bolovi, teški udarci sudbine skršili muža, ali ne ženu.

Knjiga Geneze, pripovijedajući o stvorenju žene i uzvišenosti bračne uredbe, tri puta opetuje ove riječi: žena je stvorena da bude pomoćnica, (adjutorium) drugarica, oslon mužu. Ove riječi imadu u sv. Knjizi energiju, koju je teško u franceskom jeziku izraziti. Dosta budi rečeno, da morate biti žene jake.

„Kada je žena, žena jaka, „onda se srce njezina muža pouzdaje u nju“. Vidite li umiljatost tog izražaja. Evo blagoslova mužu i ženi! Evo prave kršćanske bračne sveze! Dva srca, jedno oslanja se o drugo povjerljivo, blago, bez strasti i svega, što bi ih moglo rastaviti. Evo, prvog ploda jakosti. Prvi uvjet jakosti kršćanske žene je ponajprije, da je mužu prijateljica, oslon, odmor. Muž neka je ženi stalan vođ, vjeran prijatelj, ali i žena neka je mužu takova pomoćnica, da se srce muževo pouzdanjem k njoj obraća. Ne govorim ovdje samo o onom općenitom pouzdanju, već o vjernosti i u misli, čustvu, odanoj brizi, srdačnom savjetovanju. Biti mužu savjetnica i odana prijateljica u tom leži jakost žene i njezina važna dužnost, ali uvijek neka je blaga i nježna, no nipošto mlitava; mlitavost nikada se ne slaže sa jakošću duha, srca i značaja. S jakošću pak slaže se blagost u divnu harmoniju. U toj blagosti, moje gospođe, i sastoji vaša jakost.

Ne zamjenjujte uloge. Ne osvajajte nepravedno. Ne zaboravljajte da glava obitelji nije žena, već muž. Vaše je carstvo u blagosti. Uzvisujem vrlo i dužnost poslušnosti, ali one po zakonu Božjem, te dodajem, da uza to imadete i dužnost davati savjet. Treba da gogovorite, no ni odviše ni premalo, nemojte istinu samo za sebe zadržati. Žena, koja hoće da sama vlada u kući, ne čini pravo, no ni ona, koja samo šuteći sluša. Treba znati govoriti u pravo vrijeme ili žena nije mužu ona pomoć i oslon, koji mu mora biti, a srce muževo, ne može se pouzdavati u nju.

Istinu reći i savjetovati mora žena ne samo muža, nego i djecu svoju i to osobitim autoritetom, autoritetom majke, koji nikad ne smije oslabiti ni manjkati. Ako kriva ljubav k djeci zatvara usta majčina kad bi valjalo govoriti, ako je ona slaba umjesto jaka, kad čuvstvo nadvlada razbor, žena nije ono, što bi morala biti, ne oživotvoruje ideal, koji joj daje Duh Sveti, nije žena jaka. Budite dakle budne, pažljive, čvrste, bdijte nad djecom svojom; upozorujte ih na pogibelj: zle knjige, raznih zabava, tašte gizde i zla društva. Govorite čvrsto i jasno, ne bojte se.

Bdijte i pazite, savjetujte sve, koji su u vašem domu. Ne dopustite, da se zlo uvuče u vašu kuću. Recite uvijek odriješito za zlo, da je zlo, a za dobro, da je dobro. Ta je točka vrlo važna.

To je velika zadaća kršćanske žene: neka predočuje dobrotu u svojoj kući, to jest neka daje uvijek samo dobro, nikada zlo. Zla neka nipošto ne trpi u svom domu, a što je još važnije, neka ga nikada ne zove dobrim. Tu leži velika pogibao za ženu. Popuštanjem, prirođenom nježnošću srca i sučuvstvom često žena bude slaba, i zlo se uvuče u kuću, iztjera i uništi dobro. Pamtite, da je vaša briga prije svega odstraniti pogibao od vaše kuće i uvijek dati dobro, nikada zlo. Žena ne može uvijek da zapriječi zlo. Neotklonivo je

kadikad, no najveća je pogibao ako se zlo uvuče u kuću pod izmjenom dobra, a to je kad nesrećom otac ili što je gore, kad majka dopušta da se zlo uvuće pod imenom dobra. Ispitujte uvijek pomno, da ne bude vaša popustljivost, vaša slabost kriva izmjenjivanju zla sa dobrim. Ženi su povjerene duše svih u njezinome domu, zato neka pazi na razum i srce svoje, da uvijek ima prave pojmove o istini i pravdi i neka ne dopušta, da joj djeca u mladenačkom svome shvaćanju ne uzmu zlo za dobro, stanovito štivo, zabavu ili gizdu za dopuštenu, ako to nije. Uvlačenju zla neka se žena usprotivi čvrstvom odlučnošću, da zasluži onaj blagoslov, koji je obećan jakoj ženi.

Takovoj se ženi može reći da je žena jaka: U nju se pouzdaje srce muža i kako dalje veli Duh Sveti: „Ona mu donosi samo dobro, nikad zlo, sve dane života njegova".

Razmatrajte, moje gospođe, ove istine, budite na korist i pomoć svojim muževima, svojoj djeci i svima u vašem domu. Ja kao biskup, imam brigu nad dušama, nu vi dijelite tu brigu i odgovornost sa mnom; ona leži na vama još i više.

Žena ima da ovrši veliku i lijepu zadaću, po njoj ima dobro i krepost vladati u obitelji, ona mora znati razlikovati dobro od zla, da se srce muževo u nju pouzdaje, kao o najdragocjeniji oslon na svijetu. Evo, to je jaka žena, koju blagosilje Duh Sveti i koja je dragocjenije dobro nego li biser, koji se traži na kraju svijeta.

Prevela *Herma Kürschner.*

NON PRAEVALEBUNT.

M. BUOL.

Motrila sam u snu uzburkano more,
O grebene tamne bijela pjena buči,
Nevrijeme bje strašno — čas za časom gore,
Čvrste lađe tonu, tonu praskajući.

Bje tamna noć — tek blijeskom rasvjetlena,
Veličajnom silom munja tuj, tam bljesne,
Progutat će svijet taj mnijah mora pjena,
Strašnim, muklim šumom val o val tuj tresne.

Najednom gle čuda — oj što vidim Bože,
Krjepka muža — ravno, koj sred bljeska kroči,
Spješi ko onaj, posrnut koj ne može,
Stupa kroz more, kroz gorde kô visoči.

Hvatala me groza — vijor leden huji,
Prikrila je voda posve morske žale,
Ali on prkosi strašnoj toj oluji,
Svojim putom kroči ne zna šumor, vale . . .

Veslo i mirno ali ipak zdravljen,
Vjerni talas zlatna klasja ga ovija,
Pod nogama njegvim val za valom smlavljen,
Siktajuća kao pogažena zmija.

Ne bje suhe zemlje kud svrnuo oči,
Kuda stupa — svuda šumor da ga zatre,
On al' stoji — kreće licem ka istoči,
Tam je svijetlo njegvo — njegov stup od vatre.

Bijaše noć crna . . . Voda raste, pada,
Ne tjera ga desno, nit mu lijevo puti,
Pogled mu je uprt, gdje mu svijetli nada,
Jer cilj njegov zbori: „Ne ćeš posrnuti!"

Motrila sam muža — lica su mu sjala —
Srebrobijele kose ures ga krunio,
Da l' bi Petar — nošen — kô nekoć od vala?
Ne — Petar ne bje — al on je ipak bio . . .

Prevela: *Miroslava.*

ŽENE U EVANĐELIMA.

MARIJA MAGDALENA.

Mnogoj čitateljici bit će poznato, kako je sveti Ambrozije biskup milanski pisao caru Teodoziju Velikome, da mora činiti javnu pokoru poradi velikog krvoprolića, što ga počiniše u Solunu njegovi vojnici po njegovome nalogu. Kada je ipak car Teodozije htio unići u crkvu, a da prije nije učinio javne pokore, Ambrozije se odvažno opre caru i ne dopusti mu ući u Crkvu. Car, u koga bijaše čvrsta vjera, spomene Ambrozija kralja Davida, koji je također sagriješio. Na to mu odvrati Ambrozije: „Si secutus es errantan, sequere poenisentem. — Ako si slijedio Davida u grijehu, slijedi ga i u pokori".

Taj događaj dozivljem za to u pamet, jer hoću da pišem opširnije o Mariji Magdaleni, koja bila velika grijesnica, — u čem je mnogi slijede — a poslije skrušila se u duši i posvetila se ko malo

koja žena — u čemu pak ne slijede je mnogi od onih, koji je nasljeduju u grješenju. Život Marije Magdalene jasno pokazuje, kako je čovjek po svojoj naravi slab i sklon ka grijehu, ali i pokazuje što može proizvesti u duši grješnika ljubav — milost Božja, ako joj se grješnik ne opre.

Marija Magdalena bijaše sestra Lazara i Marte iz Bethanije u Galileji, a bila prozvana i Magdalena po gradiću Magdala, gdje je danas mjesto Matšdel, jer se tamo rodila a i provodila svoj život, dok se nije smirila u kući Marte u Betaniji, pošto je ostavila grješan život.

Marija Magdalena grješnica. Sveti Luka evanđelist veli za Mariju Magdalenu, da je u gradu bila grješnica. Poznata bijaše u gradu kao žena, koja svojim tjelesnim čarima zavodila svijet. Svi, kojima bilo do časti i poštenja bježali su od Marije Magdalene, da ih svojom nečistoćom ne okuži. Život njezin bijaše gadan i svima poštenima grustio se taj život. Čovjek je, lijepo se veli, kruna vidljivih stvorova, pa je zato osobito gadan, ako svoje dostojanstvo kalja onim, što je nisko, ogavno. Čovjek ugrezao u kal grijeha nije lijep, ma imao tijelo i ne znam kako krasno. Čovjeka lijepim čini lijepa duša, a lijepa duša je kreposna duša. Osobitu ljepotu i čar podaje čitavome čovjeku, ne samo duši već i tijelu, krepost sv. čistoće. Sveto Pismo veli: „O, kako je lijep čist naraštaj u svome krasu". A ženu lijepu a ludu poređuje Salomon zlatnoj brnjici u gubici svinje. Pa ne samo dobri ljudi već i oni, koji su sami pokvareni pokazuju ipak odvratnost prema pokvarenim ženama, a počituju, respektiraju poštene žene, koje su si svijesne svoga velikoga dostojanstva.

Istina osim čistoće imade i mnogo drugih kreposti, ali tko je čist taj posjeduje i druge kreposti, jer je čistoća kraljica, koju prate druge kreposti, kao što opačinu nečistoće prati mnoštvo drugih opačina.

O odurnosti opačine nečistoće u svakome pogledu dale bi se napisati čitave knjige. Za veličajne pak kreposti čistoće ne dostaje pero ljudsko ni um ljudski. Budući sam naumio nizom članova u ovome listu orisati, prema svojim silama krepost čistoće i njezine plodove u jednu ruku, a u drugu ruku pokazati odurnost i strahotu nečistoće i njezinih plodova, zato sada ne ću da dalje raspredam o tome. Ipak držim da ću dobro pogoditi duševno grješno stanje Marije Magdalene i drugih Magdalena, ako navedene riječi svetoga Efrema Sirca, koje glase ovako: „Pokvarena žena gleda kroz prozor svoje kuće na cestu, ne bi li ugledala kojega ludoga mladića, koji prolazi cestom pokraj njezine kuće. Žena pokvarena slijedi ga drsko i zavodi mladenačko srce čavrljajem i prevrtljivošću; njoj se ne će u kući biti već na cesti i po uglovima. Grabi mladića i laska mu drskim izražajem lica veleći, valja se užiti ljubavi. I mladić poput vola, koga se vodi, da ga se ubije, pada u zamke pokvarene žene, ili poput ptice, koja srlja u postavljenu mrežu. Kuća pokvarene žene jest put, koji vodi u pakao".

Takova eto nesretnica kako spomenuh, bila je Marija Magdalena. Ne će biti suvišno razmotriti i neke uzroke, koji strovališe Magdalenu u strašan ponor putenosti a i danas mnoge dovode na stazu iskvarenosti.

Evo tri takova uzroka: bogatstvo, ljepota i taština.

Magdalena bijaše bogata. Mnogi nas pisci izvješćuju, da je Magdalena imala lijepu kuću u Magdali na obali Galilejskog jezera. A i samo sv. Pismo veleći, da je Magdalena raskajana izlila posudu dragocjene pomasti na noge Isusove, pokazuje bogatstvo Magdalene. Juda Iskariot lakomac žali, što se toliko dragocjenog ulja izlijeva i veli, da bi se moglo dobiti za to ulje do 1300 denara, dakle oko 225 kruna. Rimski pak istoričar Plinije cijeni fund takovog dragocjenog ulja i do 400 denara — oko 250 kruna. Ta dakle činjenica svakako govori o bogatstvu Marije Magdalene.

Poznato je svima kršćanima, kako sam Božanski Spasitelj veli, da će bogataši teško u nebo ući. Neka nitko ne misli, da je bogatstvo samo u sebi nekakvo zlo, pače po sebi je vrlo podesno da brišemo suze nevoljnika. Velim da bogatstvo po sebi nije zlo, ali obzirom na čovjeka, kakav čovjek već jest na ovome svijetu jest velik teret, koji čovjeka tišti i tlači k zemlji, te mu gotovo neda da uzdigne svoje duševne oči prema vječnoj domovini.

Međutim ogledajmo bogatstvo u odnosu prema djevojkama. Gdje je mnogo novaca, tu imade i zabava, plesova, četa „štovatelja". U tim pak prilikama teško je, da ne reknem više, očuvati nježan cvijet sv. čistoće, koji bujno uspijeva tek u samoći. Na zabavama, plesovima nestaje djevojačke čednosti, tog silnog štita sv. čistoće! Ponestane li u djevojke čednosti, ona će sve dalje i dalje srtati u propast.

Doduše i siromaštvo veliko velika je nevolja, a često puta i zamka za slabu dušu, ali to se mnogo rjeđe događa. Za ljude obične duševne jakosti najbolje je takovo siromaštvo, u kojem se ima čime nahraniti i zaodjenuti. Opasnostima bogatstva pridružuju se i druge mu pratilice. Besposlica redovito prati bogatstvo, nema pak gorega za čovjeka od te kuge, osobito pak obzirom na čistoću. Punim se pravom besposlica može porediti vodi, koja stoji, u kojoj se leže svakojaka gamad. Bogatstvo nadalje podaje priliku za finiju hranu i pilo. Time se mazi čovječje tijelo, a slabi moralna snaga duše. Talijanska poslovica veli: „Bene posta caro, raro casta caro — dobro ugojeno meso, rijetko je čisto". Istina prema toj poslovici ne smijemo nikada suditi pojedine ljude, jer imade drugih uzroka debljine a ne samo tovljenje tijela. Time se samo hoće reći, kako je tijelo dobrom hranom hranjeno i žestokim pićem pojeno teško

očuvati čisto. Razumljivo, jer su napadaji strasti redovito žešći u takovih ljudi i negoli u onih, kojima se više manje koža s nešto mesa priljubila uz kosti.

K spomenutoj već besposlici i lakomosti nadovezat ću neke misli svetih Otaca.

Sveti Chrysostom ovako veli za besposlicu: „Duša, koja u besposlici živi, lako se dade nadvladati".

Sveti Bazilij obzirom na neumjerenost u jelu i pilu piše u svojoj knjizi o čistoći slijedeće: „Iz razumnih razloga valja težiti za hranom, koja je potrebna za uzdržavanje života, ali odviše biranu hranu, koja podražuje k nečistoći, valja oduravati". Sveti Efrem Sirac veli: „Tko meso svoga tijela lakomno hrani, pase opake pohote".

Prije nego ovaj odlomak završim valja mi spomenuti današnju manu za športom i to kod žena, kada se već o njima govori. Mislim onu po emancipaciji zahtjevanu nezavisnost, koja se očitovala i kod turistica. Žene same putuju poput muškaraca, pa još k tome incognito, po brdinama i dolinama. Ne ću da na ovome mjestu raspravljam o tome obzirom na samo jačanje tijela, a i čemu, ta čovjek nije samo tijelo, nego ću upozoriti samo, kako su ta turistička putovanja puna pogibli za ženu čast i dostojanstvo.

Magdalena bijaše nadalje l i j e p a. Slikari i rišu Magdalenu vrlo lijepu, tek mi valja opaziti da su neke slike Magdalene upravo frivolne, takovih ne bi smjelo nigdje biti, a pogotovo u crkvi. Slikari pak, koji tako puteno prikazuju Magdalenu, natrunjeni su realizmom, a pokazuju pored toga, kako malo i misle kod izrađivanja slika Magdalene, kad ju prikazuju s čarima puti, a na svojim slikama natpis stave: Magdalena p o k a j n i c a.

Ljepota i jest ona zamka, koju mnoge žene najvećma bacaju; a rado čuju a i same se nazivlju krasnim spolom. Ljepota je kao i drugo sve dar Božji, pa se ima čovjek na njoj Bogu zahvaljivati. Već prije spomenuh, da i ljepota tjelesna postaje prava ljepota samo onda, kada kreposna duša oživljuje i podaje sjaj tjelesnoj ljepoti. Sigurno ljepše žene svijet nije vidio niti će ikada vidjeti od Blažene Djevice Marije, koju je dragi Bog, obdario svim mogućim darovima naravskima i svrhunaravskima.

Jest, što je lijepo, čovjeku se mili, a to je i dokaz, da usput spomenem protiv grubog materijalizma, jer ljepota jest svakako nešto duhovno, a nije puka materija. Tako i ljepota žena milila se i milit će se, dok bude svijeta. No ta ljepota treba da vodi k Bogu — apsolutnoj ljepoti. No na žalost ljepota žena često i ne služi za drugo, nego da podražuje niske pohote. U tome i leži velika pogibao za ćudorednost. Umjesto da ljepota stvorova čovjeka zadivljuje i upućuje na izvor svake ljepote, ona je često za narav ljudsku sklonu na zlo samo zamka, premda se zaodjeva u fraze o ljepotnom uživanju. Dopuštam da se sa miljem ljepote počne — ali se završi s moralnom gnjusobom.

Magdalena bijaše napokon t a š t a. Massl kaže za nju ovako: „Cijelo njezino nastojanje bijaše birati što skupocjenije narukvice i nakite za kosu, odjevati se bissusom (finim platnom) i skrletom, služiti mirisnim pomastima". A tko zna, ne rade li baš tako i mnoge kršćanske djevojke i žene. O tome bi znali mnogo pripovijedati draguljari i vlasuljari i bez njih znade se mnogo toga.

Osobito se danas mnogo griješi odijelom. Ta mnogi komad odijela i ne može se nazvati odijelom, jer ništa ne odijeva. Čemu se pak takova odijela rabe, znadu one, koje se njima služe. Sv. Jeronim nazivlje skupocjena odijela gorivom tvarju pohote i znakom nečista srca. Sveti Athanizije veli da djevojke „koje krase svoje tijelo skupocjenim odijelom, da se sviknu ljudem, ne mogu omiljeti Gospodu Bogu".

Sveti pak Bernard u svojoj 5. knjizi o djevičanstvu ovako govori: „Ti gledaš druge zlatom, srebrom, dragim kamenjem i drugim nakitom ne toliko nakićene, koliko opterećene. Gledaš, kako dugi i skupocjeni „šlepovi" guste oblake prašine dižu. One (t. j. koje gledaš) sve to na samrti odlažu, tebe pak svetost nikada ostavit ne će. Nije sve to njihovo, jer kada umiru sav ih taj sjaj ostavlja. Svijet, kome to sve pripada, otpravlja ih gole, a nakit sprema opet za druge. Sasvim je drugačije s tvojim nakitom, koji je prava svojina tvoje duše, pa zato ti sigurno i ostaje". Pa napokon završuje svoju pouku ovim riječima: „Diviš li se djevičanstvu Marije, tada nasljeduj je u njezinoj poniznosti, i dosta si učinila. Pa ako si djevica i ponizna, tada si velika, pa bila što mu drago".

Uz nakit, odijelo spominje Massl kod Magdalene i pomasti, kojima se služila. Sve zajedno služilo je da poveća njezine čare, da lakše zavede muškarce. Pa kako naše Magdalenke ne zaostaju za Magdalenom, o kojoj pišem, u kićenju i odijevanju, tako ne zaostaju ni obzirom na porabu mirisavog ulja. Ako i ne rabe tako skupocjenog ulja, kakvo je Magdalena rabila, upotrebljuju ipak kojekaka kozmetička sredstva kao na pr. „puder, šminku, pomade, masti sapune i t. d." Dakako da osobito novine revno izvješćuju o i najmanjem napretku „sredstava za poljepšavanje".

Pa čemu sve to? Zar ne zato da, da prisutnost žena bude što ugodnija i to, ruku na srce, baš muškarcima. Dade li se sa svim tim složiti ljubav prema čistoći? Nipošto. U ostalom sva ta kozmetička sredstva usprkos svima uvjeravanjima nijesu zdrava.

Konačni pak uspjeh „sredstava za poljepšavanje" jest preuranjeni starački izgled.

I b o g a t s t v o i l j e p o t a i t a š t i n a mnogima je na propast, jer mjesto da svim tim darovima Boga slave, upotrebljavaju ih za

grješenje. Tako bilo i kod Magdalene. Ali milost Božja taknula je njezinu dušu i ona se odazvala pozivu Božjem — ostavila je put grijeha i dala se na put pokore.

Magdalena pokornica. Život Magdalene, što ga sprovela u grijehu bio je pun tame, pust, strašan. I sigurno Magdalena ćutjela je nemir u svojoj duši prema riječima svetoga Augustina: „Nemirno je srce naše, dok u Tebi Bože, ne otpočine". Naklapali ljudi ne znam što o sreći onih, koji se opajaju svim mogućim nasladama ovoga svijeta, ipak ti ljudi nijesu srećni. To znadu oni sami, koji provode život daleko od Boga, pa su i svoje bolove mnogi otkrili riječima upravo očajnima.

No za Magdalenu počela svitati zora svijetlog dana — svijetlog života. Magdalena čula je za Isusa i Njegova djela. Možda samo iz puke radoznalosti, a možda iz ogavnosti, što je ćutjela prema svome grješnom životu željela je Isusa vidjeti i čuti. Prva joj se prilika pružila, kad je Isus držao na gori besjedu, a osobito se nje dojmile riječi iz gorske besjede: „Blaženi čista srca, jer će Boga gledati". No taj duboki dojam Isusovih riječi nije htjela ugušiti zabavama kaošto mnogi kršćani grižnju savjesti ugušuju kojekakim „rastresenostima". Magdalena dade se odmah na pokoru. Kaošto je Matej ostavio mitnicu, pa pošao za Spasiteljem, razbojnik na križu se skrušio, a Savao postao Pavao, tako i Marija Magdalena zamrzi svoj griješan život, proli suze pokornice, što je grijesima vrijeđala svoga Stvoritelja. Sve to utješno je i za svakoga kršćanina, koji je zarobljen grijesima, a hoće da se riješi grješnih okova, jer vidi kako se i najveći grješnik može obratiti i spasiti.

To je poticalo sveđer i sv. Augustina, koji bi si bio znao doviknuti: „Augustine, mogli su to ovi i ove, zašto ne bi ti mogao". To treba da bodri svakoga grješnika, jer se svaki i najveći grješnik uz milost Božju može obratiti. Bog pak „ne će smrt grješnika, nego da se obrati i živi".

No ajde da promotrimo Mariju Magdalenu u njezinome duševnom stanju. Došavši kući u svoje odaje mrzak joj bio svaki kutić, na kom bilo predmeta, kojima se kitila, da se dopadne ovome svijetu. Stid, kajanje, što je godine i godine grješno živjela obuze njezinu dušu — zamrzi Marija Magdalena ono, što je prije ljubila, a zavoli ono što je prije mrzila. Zamrzi grijeh a zavoli svet, čist život. Ali dakako dogodilo se njoj, košto se i mnogima drugima dogodilo, i još se sveudilj događa i događat će se, da se stanu zle navike, strasti, pohote opirati promjeni na dobro. Da čovjek tome ne podlegne, treba čvrste volje i ljuta boja. I Mariji valjalo se i te kako boriti, da ne pane opet u grijeh, u kojem se godine i godine nalazila. Ta borba doista je strašna, i strah pred tom borbom čini, da se mnoge i mnoge duše, koje znadu i jecati radi grijeha svojih, ipak ne obrate i posvete, jer se ne će da dadu na borbu protiv samih sebe, protiv svojih strasti, jer im se odviše teško čini odreći se svega onoga, što ih zavodilo na grijeh. I tako te slabe duše klonu i dalje s grižnjom savjesti provode grješan život. Tako nije radila velika grješnica a poslije velika svetica Marija Magdalena. Ona je odmah započela ljuti rat protiv same sebe, Bog joj je dragi pomagao svojom milošću, za što je i Marija Magdalena i te kako vruće molila.

Da dovrši djelo svoga obraćenja Marija Magdalena nastojala je, da dođe do Božanskog Spasitelja. I za to joj se pruži zgoda, kad je Isus bio farizeju Simonu pozvan na ručak. A na istoku je običaj da kod takovih zgoda smiju i drugi doći kao gledaoci. Tu zgodu upotrebi Marija Magdalena i čujmo, kako nas o tome izvješćuje Sveto Pismo:

I gle, žena koja bješe u gradu grješnica, doznavši, da je Isus za stolom u kući farizejevoj, donese sklenicu dragocjene pomasti; i stavivši se straga kod nogu njegovih, stade suzama kvasiti noge njegove, i kosom od svoje glave otiraše, i cjelivaše noge njegove, i mazaše dragocjenom pomasti". Eto javnog, skrušenog ispovijedanja svojih grjeha i javne pokore. Od bola i žalosti nije ništa mogla govoriti, ali su govorila njezina djela, govorile su njezine suze — krv od srca njezina. Sve to pokazivaše očito, kako Marija Magdalena mrzi svom dušom grijeh, a svom dušom ljubi Boga, Spasitelja svoga. Zato je čula od Gospoda Isusa poznate nam riječi: „Otpuštaju ti se grijesi". Sreću i radost, što je od tog časa uživala Marija Magdalena, tko da opiše?

Takovu sreću uživaju svi grješnici, koji se iskreno obrate k Bogu. Sada je tek počela Marija Magdalena živjeti. No, o tome njezinom svetom životu drugi put.

Pedagog.

HRVAT PSUJE.

Stara majka Boga moli:
„Čuvaj, Bože sinka moga!"
A sin Hrvat u tuđini
U tren isti psuje Boga.

Moja vjero, moja hrano!
Imaš li i trunče koje,
Dobro moje,
A da nije
Od Hrvata opsovano?

Pitam nebo: Jel zvijezda
Više koja
Od hrvatskih
Psovkih broja?

Nebo šuti ko zamuklo,
Ni riječi —
Broj je psovki
Valjda veći!

„Bogovati“ i Hrvati
U riječi i u zbilji
Prilično se slaže.
Moj hrvatski tužan sine,
Zlo se po te kaže!

Juraj Lahner, c. i kr. vojni kurat.

IKELY.

P. DE LA DEVÈZE.

Razafindrainibetsimandresikely bilo mu je ime. Trideset slova, dvanaest slogova u imenu mala, majušna stvorića. Zvali ga zato u kratko Ikely.

Rodio se nekog tužnog dana, dana zla udesa. Roditelji ga izložili, — takav bje običaj, — na cestu kojom prolažahu goveda. Kojim čudom svaki se od stotine papaka, koji su onuda mijesili ilovaču, digao baš tamo, gdje je ležao Ikely, da ga poštede? I gle, to malo stvorenje brončane puti, ležalo golo u crvenom blatu, kopreajući nožicama i nije zadobilo ni najmanje grebotine. Tako ga je našla majka, kad se na večer vratila kući, digne ga, izjavivši neka živi, kad su ga poštedili volovi.

Ikely je postao velik; ah! ne jako, jedva kao snop. A kako da i raste, kad je tako malo jeo! Gomoljike patate i manioke punile su doduše njegov želudac, ali hranile ga nijesu. Rižu i meso vidio je samo vrlo rijetko. Slijedio je mesare, cijelim dugim putem, kad su prigodom čijega rođenja ili pogreba išli, da za slavu zakolju vola, negdje na drugom kraju sela. Kod takovih bi zgoda naprtili na njegova mala ramena cijele tovare pluća, džigerica i crijeva, od česa se crvenkasti mlazovi razlili po njegovom tijelu, ili naprtili tešku glavu životinje, koja je svojimi kosti tištala, kosti njegove. Za nagradu dali mu koji nevaljali komad, a on je obilazio kao gladno pseto, ili kao muhe oko gomile mesa, da uhvati koji ostatak, koji bi nabo na vršak kolca, pa ga sve bojeći se batina, pržio kod vatre onih, koji su prodavali kuhanu rižu. Onda bi to jeo, misleći, da meso ipak mora biti nešto vrlo dobra.

Sve odijelo bila mu je s a l a k a, koja je već sva pocrnila, jer ju ne skidaše nikada. — Salaka veže se oko pasa, jedan joj kraj visi sprijeda, a drugi straga. — Ikely u svojoj nedužnosti nije znao, da takova vrst odijela ne dostaje. Nitko se nije s njime bavio, spavao je sa živadi, na jednoj gnjiloj hasuri.

Jednoga dana dođe u Ikelyevo selo čovjek, bijela lica, odjeven u dugu crnu halju. Zvali su ga „Oče“. On je dao sagraditi veliku kuću, a na jednoj strani stijene u sredini dao je načiniti nešto četverouglasta, kao stol, koji je pokrio bijelim platnom, i postavio svijeće, on sam obukao je sjajna bijela odijela, a Ikely sav u čudu vidje ga gdje pravi tajanstvene znakove i diže rukama čašu, koja se sjala kao sunce. „To je moćni čarobnjak“, mišljaše Ikely!...

Ali najveće je čudo bilo, da je taj moćni „čarobnjak“ nagovorio Ikelya... Da, govorio s njim, govorio blago s Ikelyem, kojeg su svi gurali nogom. Taj čovjek, tužna lica, stavio je ruku na njegovu glavu i pitao ga što radi i gdje su mu roditelji...

S te prijaznosti se Ikelyu nešto blaga, topla, njemu nepoznata kao razlilo u grudima. Odgovorio nije ništa, gledao samo zabezeknuto, ali ta ga je prijaznost osvojila... i od sada, držeći prst u ustima, a drugom rukom krajeve svoje salake, slijedio oca, pa kad bi ga ovaj milo pogledao, ili mu koju prijaznu prozborio, osjetio je veće veselje, no kad bi ugrabio komad mesa, velik kao glava.

Domala ustroji otac malu školu kraj crkve, a Ikely, nešto iz radoznalosti i jer onako nije imao posla, išao je u školu sa djecom svog sela. On je bio najsiromašniji, najnečistiji, najzapušteniji, a ipak i on je imao kraj stola mjesto, kao ostali i s njim se govorilo, kao s ostalima. Tomu se Ikely vrlo čudio. On je slušao što se govorilo, sve je razumio, jer učitelj, mlad čovjek, govorio je njihovim jezikom, njima dječacima, a kadšto se s njima i našalio. U njegovoj maloj glavici nicale do sad nepoznate misli, nenadane težnje. Sve je lako primala njegova pamet, kao sjeme na plodnu tlu zahvaća korijen, niče i raste, tako se i nauk primao njegove nevine duše.

On, bijedni dječak, posta najjači. Sad se je malo stidio, što je samo u te krpe odjeven, tim više, jer im je učitelj rekao tko ikako može, neka si priskrbi hlače... Ali hlače!... Samo trojica u selu ih imadu: učitelj, m p i t a d r i n a (nadzornik) ali i taj ih oblači samo u stanovite dane, a ima ih i otac pod dugom crnom haljom. Ali, Ikely da ima hlače! Ne, to mu se čini nemoguće, na to se on ne usudi ni pomišljati...

Jednog su dana „b o r i z a n a“ donijeli iz Tananarive dvije velike škrinje za oca. Otac se svakako škrinjama raduje, ta lice mu sja od veselja! On čita neki papir, koji su mu pružili, smiješak preleti njegovim licem i zatalasa se bradom. Jednu je škrinju spremio, samo jednu su otvorili i Ikely opazi unutri sjajan kip. To bje ružičasto, modro, zlatno!... Takove ljepote još nikad nije vidio! Kad su kip podigli čitao je: Majko Spasiteljeva!

Otac je rastumačio da je to Blažena Djevica, držeć na rukama svog Sina, kojega pokazuje svijetu. Ikely je širom otvorio oči i mi-

šljaše, da je to dijete bez dvojbe također vrlo siromašno, jer je odjeveno samo u kratku košuljicu, a onda si rekne svojom djetinjom nevinošću: „On je kao ja, nema hlačica!“ ...

Otac govorio je tom zgodom o velikodušnosti i rekao: „Budite velikodušni, dajte i od maloga malo, dajte suvišno potrebnu i oskudnu!“ Ikely, baš nije dobro znao, ni pojmio što je to potrebno i suvišno, ali je shvatio, da je netko za njegovo selo bio velikodušan i on mora takav biti i dati.

Tri dana poslije toga bijaše svečanost. Kip je bio blagoslovljen i u crkvu postavljen. Ta je svečanost donijela iznenađenje... veliko iznenađenje... Pogodite koje?... Sadržaj prve škrinje!... Gospođa, koja je darovala kip, poslala je pedeset bijelih hlačica za siromašnu djecu očevu!... Siromašnu? Da, bili su svi siromašni, Ikely najsiromašniji, a svi i on dobili su hlačice!

Zar je to moguće? Imadu li uistinu i za njega jedne hlačice? I on će biti bogat kao učitelj i mpitandrina! Njegova radost bje neizreciva. Dok su drugi dječaci, kliktajući od veselja, svoje hlačice oblačili, Ikely osta nijem od čuda, držeći u svojim malim, crnim ručicama svoj davni, sada ispunjeni san! I on je već podigao nožicu, da ih obuče, ali ju odma spusti, rekavši: „Ja bi ih zamazao!“ Pritisnuvši ih na srce, udalji se u jedan kut dvorišta, da im se do mile volje nadivi.

Nasta sumrak. Volovi, lijenim, laganim korakom prolažahu kraj Ikelya, ali on nije ništa vidio, samo svoje hlačice! I na strah je zaboravio on, koji se inače i najmanje buke u mraku bojao. Dvije mu misli sunu glavom: „Ono Dijete tamo... ima samo košuljicu! ... A otac je rekao da treba biti velikodušan!“

I odlučnošću prostodušnih, Ikely zakorača prema seocu. Već se spustio mrak, čulo se samo lupanje mlatca riže.

Uđe u crkvu kao tat... Nikoga! Koja sreća! Ide prema kipu... uzdigne se na prste, ali ne dosegne!... Uspne se na podnožje rukama i nogama. Napokon... obuhvati jednom ručicom Blaženu Djevicu, a drugom pruža hlačice. Dakle ipak! O, sreće!... Ali, najednom, buka,... jedna se vrata otvore... Ikelya zahvati silan strah, omakne se, kuša se suzdržati, nu... bum... padne velikim štropotom, a jedan trak njegove salake, zadjenu se, o bjede, o nožicu Djetešca!

Otac, iznenađen štropotom priđe i nađe Ikely-a sjedeći na zemlji, hlačicama u malim šakama, a šake na očima, plačući od stida i sramote, tarući oči skupocjenim hlačicama, sasma zgnječenima!

„Što radiš tu?“ upita ga ozbiljno. Ikely odgovara plačući: „Moje... moje... hlačice! Dijete ih nema...,i... nije ih hotjelo od mene primiti!... A moja salaka... razderana...

Otac se okrenu da sakrije suzu. Uzme Ikelya za ruku i odvede ga u svoju kuću. „Uzmi i obuci hlačice, koje si dobio, mališu moj, Dijete Isus ih ne treba, ali budi prema Njemu uvijek tako velikodušan!“

Ikely je postao mladić... Otac se pobrinuo za nj i sada je on gojenac u kolegiju Svetoga Mihovila. Ne žrtvuje više hlačica kipovima malenoga Isusa, ali se nada skoro nositi dugu crnu halju kao i otac s tužnim i blagim licem, koji je prvi njemu prozborio prijaznu riječ i bio mu dobar tamo u njegovom bijednom seocu.

Marija Hermann.

MAJKO MOJA!

Svud je zima ciča . . .
Sobica mi pusta, a u peći
Ko da ona suha grana priča
A o davnoj sreći:
Kako nikla, dizala se
Uza svoje staro deblo,
Nuza koje grijala se,
Kad ju s mraza, leda zeblo.

Ja sam samac,
Već se eto i mrak vlači,
Tako mi se moja duša
Lako smrači!
Majko moja poljubljena,
Majko moja premilena,
Preda mnom je tuj tvoj list —
Proštih ga i u nj sad gledam,
Otkinut se od njeg ne dam,
On mi je ko zore blist!

Sve je ledno,
Svud je biedno,
Posvud oku klone gled;
Samo s pisma, niemih slova
Žari žar se blagoslova
I majčine grudi slied . . .

Ta, ti znaš,
Da je teško baš
Tim životom kročit samu;
Ko sunašce pismo tvoje
Ogrieva mi srce moje
I razgoni tamu.

Majko zlatna! Pod tom gorom
Ja te vidim, gdje mi pišeš;
Gdje, ko sunce s novom zorom
Rosu s lista, suze brišeš!

Zima ciča — eno drva,
Al ne griju ko list taj;
Kad me ljuta boljet srva,
S njega duši plane sjaj!
I ponovo ja sam krjepak,
Bar za neki, neki časak,
Ne vuče me na svoj liepak
Mamni svieta glasak . . .

Majko moja!
Srce tvoje, to je hvoja
Zelena i neuvela,
Srcu, duši snaga ciela!

V. Gjurin.

DVIJE IDEJE.

PLEMSTVO I DEMOKRACIJA.

„Irrnet popalus, vir ad virum, et unusqui sque ad proximum suum: tumultuabitur puer contiq senem, et iguobilis contiq nobilem". Issiq III. 5.

Radi ovog buncanja, kojim demokracija danas zapovijeda, mnogi od plemstva, — a kod nas ima ih toliko — bacili se u neplodni očaj, u oplakivanje svoje propasti, ili, što je još gore, odalečili se od pravog puta, pa se bacili na obožavanje svojih naslova i na isticanje neograničenog luksusa. Kad su tako daleko od dobrih socijalnih principija, lako razumijemo, da ne vole rada, a osobito da mrze sve što čuju o demokraciji, pa bila ona i kršćanska. Za njih sve je revolucija, socijalizam... staleška borba.

Ali krivo sude o kršćanskoj demokraciji, jer ona pokazuje ljubav, milosrđe... nikad mržnju, borbu, a sasvim je različita od naše ona demokracija, koja se borila s aristokracijom u franceskoj revoluciji od 1789., i proslijedila u nemilosrdni rat do jučer u Portugalu, gdje su naslovi zabranjeni u ime slobode (?!). Ne spada na me braniti plemstvo ili demokraciju; niti se hoću boriti proti jednima ili drugima, jer sam katolik, plemić krvlju, demokrat idejama. Moja je najvruća želja vidjeti u potpunoj kršćanskoj slozi sve socijalne staleže, pa mislim, da je dužnost velika raditi u ljubavi s manjima. A što znači kršćanska demokracija, ako ne kršćansko podizanje siromašnih i radničkih staleža? Tako su radili stari plemići, a od onog dana kad su zaboravili svoje dužnosti u društvu je počela propast.

U današnjem očaju mi se obraćamo plemićkim gospođama i gospođicama, koje još nijesu razumijele naš kršćanski demokratski program t. j. rad za vjeru i dom, neka nas nastoje razumjeti i slijediti. Plemstvo mora raditi na širokom polju kršćanske demokracije, jer narod treba danas mnogo pomoći i moralne i materijalne. Ljubiti narod, učiniti ga velikim moralno, ekonomski i politički; složnim u svima sretnim i nesretnim zgodama domovine, evo to je ideal kršćanske demokracije.

To je ideja, koja vodi velike k malenima, zdrave k bolesnima, učene k neučenima, bogate k siromasima. Ta je ideja zajedno i jedna socijalna misija koju je kršćansko plemstvo vršilo u svim vjekovima. A vidimo i danas, kad je plemstvo sve izgubilo, kršćanski plemići bili su oni, koji tako reći osnovaše našu kršćansku demokraciju, tako Freiherr Ketteler u Njemačkoj; grof Pecci (Lav XIII.) u Italiji i po svijetu, grof De Utun u Franceskoj, barun Vogelsang u Austriji i t. d.

Oni se ne podaše beskorisnom oplakivanju starih plemićkih povlastica, već svijesni si dobara, što im Bog s plemstvom dade, služili se svojim naslovom da laglje čine dobro bolesnome ljudskom društvu, pa tako postadoše zaslužni za Crkvu i sav svijet, slavni u svom staležu i dostojni onog naslova, što su ga primili od djedova. Tako se ovi hrabri junaci kršćanstva, pokazaše u ovom stoljeću demokracije veliki u idejama kao i u djelima košto i njihovi djedovi, pokazujući tako revolucijonarnoj demokraciji, da plemstvo može još živiti.

Neka se i naše plemstvo pokaže tako zaslužnim, ako hoće steći štovanje naroda; osobito neka budu žene velike odgajajući djecu prema velikim idealima kršćanstva i domovine, a neka ih uvjere, da će im samo uz plemeniti rad pripadati plemićki naslov, kojim se često bez zasluga diče. Neka budu velikaši, veliki u krepostima, kako kaže sv. Jeronim. Prava i privilegiji plemstva danas su nepoznati. Plemstvo se dalo ili u državnu službu ili u ljenčarenje, ako se hoće opet podići, neka slijedi onu misiju, koju je kršćanstvo dalo bogatom i kulturnom staležu.

Sveta Crkva u radu za spas duša ne pazi na stalež, ali neka znade plemstvo, ě Crkva da čini dobro, ne treba njih, koji za socijalno dobro stanje mogu učiniti velike stvari, pa ako će se oni i unaprijed, po običaju vremena, kako već čine dva stoljeća, boriti proti Crkvi, Crkva će živjeti i dalje svojim životom s narodom i bez plemstva, dok će oni odalečujući se od puta, što im je kršćanstvo dalo, sami sebi staviti sjekiru na noge, kako nas uči povijest zadnjih revolucija.

Ako realno hoćete biti plemići t. j. ako hoćete raditi velike stvari za prosvjetu naroda, treba odbaciti i predsude staleža i ljubežljivo se složiti s Crkvom i narodom, jer oni sami mogu dati onu vječnu mladost, koja je svojina kršćanskih naroda. Tu ćete naći mladost, život i idealizam, što je liberalna aristokracija izgubila, jer se odalečila od pravog puta.

Hoće li još plemići, da ih se slavi radi njihova naslova, neka rade za uzdržanje drage kršćanske domaće tradicije koja je tako ukorjenjena u njihovim obiteljima. Opet se obraćamo osobito ženama, da rade na kršćanskoj obnovi društva, odgajaju novo pokoljenje u ljubavi prema Gospodinu i bližnjemu, neka odgajaju kćerke, da postanu, ne žene ohole i koje krše svaku dužnost, već osobe, koje će svagdje ustati za plemstvo svojih kršćanskih čuvstava. Ne čekajmo sutra, da radimo — si cras, cur non hodie? — kad ćemo sutra lošije stajati, već odmah radimo i na svim poljima, jer kod nas, ako ima socijalno, ekonomsko i političko pitanje, ima i kulturno, vjersko, koje nije nipošto manje važno od drugih, a ako naša kultura neće biti kršćanska bit će protukršćanska.

Samo ovako radeći zauzet će naše plemstvo slavno mjesto u nekrvnim bitkama ideja, što danas muče našu domovinu i društvo.

A kad se dozna za rad plemstva na svim socijalnim i intelektualnim poljima, onda neće više nitko plemstva držati lijepim nesposobnim parasitom društva, koje traži tek nisko blaženstvo života, nego izabranom četom potrebitom društvu.

U ovome socijalnom i kršćanskom radu ja mislim samo harmonizirati dvije ideje: demokracije i plemstva. Budu li kome demokratu, moje riječi slabo zvonjele, spomenut ću mu, da je plemstvo eksistiralo otkad se obitelji složile u društva. Plemstvo ustanoviše ljudi samo kao nagradu za učinjeno dobro.

Spomenut ću, da Isus nije došao uništiti visoke staleže, već svima pokazati put u nebo; pače On sam premda živući u siromaštvu, rodio se u obitelji, koja bijaše kraljevske krvi. Mi kršćanski demokrati ne ćemo uništenje plemstva, nego hoćemo da ono živi i radi; da njihov naslov i život ne bude povod i sredstvo za stalešku borbu, ili prezir prema slabome, nego da se svuda: pokažu velikim kršćanima.

Marian pl. Sociol.

PROPADANJE.

Tko iole pomno prati hrvatsku književnost i umjetnost mora sa žalošću konstatirati, da ta propada. Mjesto napretka nazadak, mjesto usavršivanja propadanje.

Pisci i umjetnici istina niču kao gljive, ali pravih djela ne ima. U cijeloj našoj najnovijoj literaturi jedva ćeš Diogenovom svjetiljkom naći djelo, za koje ti ne će biti žao platiti ucjenu, inače sve ne vrijedi pol šuplja boba. A zašto je to tako?

Mnogi ljudi bi htjeli biti silom umjetnici i književnici, da se „proslave“ ili što zasluže. Pošto u Hrvatskoj ne ima prave kritike to se uvijek nađe po koji list, koji djela hvali. Mnogi hvale već unaprijed, da djela nijesu vidjeli niti knjige pročitali, osobito ako je umjetnik ili pisac politički istomišljenik. To dakako kuraži autora, da se opet za koji dan javi i s drugim, možda i gorim djelom od prvog. Narodu se narivava otrov za vlastiti novac.

Drugo ne manje zlo bije naš vijek, što si on utvara, da može raditi što hoće, da je potpuno slobodan pa i u zlu. Umjetnici i književnici mogu slikati i pisati kako im se hoće, a narod ih je dužan pomagati, jer su mu oni sinovi i odgojitelji. Otud i izlazi toliko gnjusobe i bestidne pikanterije s dana na dan. Od gadarije ne možeš čitati moderne literature, a pred tobožnjom umjetnosti moraš odvratiti lice svoje, da ne opoganiš duše. Zar je to svrha umjetnosti?!

Treće zlo dolazi otud što se malo poznavaju zakoni etike i estetike ili ako se i poznaju ali ih se malo tko drži. Piše se da se pune stupci a čitaoce se smatra za magarce, koji kad nemaju sijena grizu i trnje i vrištinu. Da li će čitaoc imati od djela kakvu okrepu ili duševnu korist, moderni malo mare.

Četvrto zlo bije naš vijek što je on sav nervozan, bolestan, pokvaren i senzacionalan. Otud i poremećenje u znamenovanju istine, ljepote, dobrote, karakternosti, patriotizma, ideala uopće. Pšenice se prodaje malo, ali pod njezinim imenom sva sila prosa, pira pa i snijeti. Vratiti treba riječima njihovo pravo znamenovanje.

Kao peto zlo možemo mirne duše označiti naše žalosne političke prilike. Koliko je politički u zemlji programa toliko je i kulturnih naziranja. Svak kroji zakone po svom ćefu. Dakako, da onda ne može biti nikakova ujedinjenja i sporazuma, već se i dobre sile sve više razbježavaju i postaju pukom štafažom strančarskom.

Šesto su zlo silni listovi i listići, koji izlaze u hrvatskim zemljama. Sa svrhom i bez nje.

Tko da ih sve nabroji, naplaća i pročita? Tko da im sazna posljednju volju? S toga i nije čudo, da preko noći promjene gospodara, obuku drugu košulju, da je opet drugom izmjene, kad se bolji kupac nađe.

Sa zebnjom u duši pitam kud ovo vodi i kako daleko će ovako ići? Zar smo mi zbilja tako nisko pali, da iz blata nikud? Zar u nami ne ima nimalo duha sloge, ujedinjenja? Kakvu će korist crpsti narod od ovakova rada a što će reći kritika za jedno 50 godina o cjelom našem djelovanju!?

II.

Svako djelo ima svoju vanjsku i nutarnju stranu. Vanjsku zovemo oblikom a nutrašnju sadržinom. Da neko djelo bude dobro mora biti svestrano takvo. Najljepši oblik ne vrijedi, ako sadržina ne valja. A opet sadržina puno gubi od svog, ako je odjevena u slabo ruho. Sloga oboga daje pravo, umjetničko djelo.

U ovom se kod nas najviše griješi. Istančani ukus traži samo ruho, tom se divi i njim zadovoljava. Zastranjeni opet drži jedino do sadržine i ako je ta dobra oprašta sve ostalo.

Da je jedno i drugo zlo samo se po sebi vidi. Samo je prvo još gore. Bolje je pit i iz ružnije čaše dobro piće nego iz najljepše otrov.

Umjetničko djelovanje mora imati neke zakone, do kojih se smije ići, jer u protivnom je sve umjeća. Obrađujući dramu ne ćeš posegnuti za pravilima romana, niti pjevajući lirske pjesme za pravi-

lima epike. Slikanje ubojstva, razbojstva, preljuba, krađe i drugih zločina, bez prikazivanja odurnosti takvih djela i vrijednosti protivnih kreposti, dovodi narod do rasapa, do pokvarenog ukusa, do tog da je sve iste vrijednosti. Dovodi na koncu do tog da baca u kut sve i ne čita ništa. Pokvarena duša kad se natrpa više ne traži, dok čista uvijek teži za nečim novim i savršenijim.

Svaki narod smatra književnike i umjetnike svojim odgojiteljima. U njima uživa, njima se hvasta i preko njih i kod drugih naroda slavu stiče. A zar svakakovim djelima? Ne, samo dobrima. Ne držimo da nigdje ne ima kritike zato što je kod nas propala.

Nekoja djela naših vrsnih književnika ostat će valjana i onda kad bi ih mi svi osudili. Tužimo se na tuđu pokvarenu literaturu, ali ne mislimo na to, da smo je sami donesli. Zamjeramo knjižaru, koji u prvom redu ide za dobitkom, a ne sebi, da nijesmo kadri stati na put tolikom prodiranju tuđinštine svojim djelima. I ako će gradovi i unaprijed grabiti senzacije svjetske no opća publika ne će nikad. A narod je onaj, koji sve drži. Zagreb, Rijeka, Karlovac, Varaždin i Osijek će se možda rugati onom što pokrajina nazove remek djelom, a ništa zato. Remek djelo ne će od tog ništa izgubiti, što ga pokvarena duša ne voli.

Sin sam pokrajine i zato mogu objektivnije suditi. Zar se ne tuže novine na slab polazak kazališta kad se daje dobar domaći komad? Zašto — odgovorio sam.

Danas se broji preko 100 književnika u Hrvatskoj, ali se ne misli na to da im taj naslov najmanje dolikuje. Ta preko 50 ih je kopilatori i puki pisari.

Kad bi se sudilo po broju polit. stranaka i njihovih listova mi bi spadali u vrlo kulturan i slobodan narod, a je li tako? A ovo isto vrijedi i za broj književnika i umjetnika. „Što", a ne „koliko".

Listovi â la obzorov „Vijenac", pokretov „prilog" „Savremenik", „Dom i svijet" i dr. ne mogu se ovako dugo održati. Oni će se ili ujediniti ili pasti. Vrijedi isto pravilo i za druge. Čim se atmosfera pročisti do tog će doći. A poradimo da dođe čim prije, jer istom tada će procvasti literatura i umijeće naći prođe, osvanuti kritika i biti valjanih zastupnika ljepote, dobrote i svake kreposti.

Narod nije dužan kupovati ono od česa ne ima nikakove koristi ili što mu oduzimlje njegov tradicionalni biser.

R. Tugomirović.

KNJIŽEVNA ZRNCA. (Nastavak).

Strpljivost je ključ za svaka vrata.

Šutljivost je željna čuti.

Sloboda sastoji u tome, da se živi, kako se može, a ne kako se hoće. (Cantú).

Nema čovjeka, koji ne bi ljubio slobodu, ali pravedni traži ju za sve, a nepravedni samo za se. (Börne).

Ne grije nam srce ona ljubav, koja nam se daje, nego ona, koju mi dajemo.

Tko ne ljubi, ostaje u smrti. Gdje nema ljubavi, ondje će i duša ostati neplodna i neće se dovinuti znanosti ni umjetnosti, niti će moći doći do višega razvitka, nego će jedino biti zvono, koje zvoni, ili pravac, koji zveči. (Dr. Jeglić).

Mi sami možemo kazati (po onom) što u nama biva, da se ostali efekti odnose na jedinu ljubav, što ju gojimo spram drugih. Ja na bolest ne mrzim, van s razloga, što ljubim zdravlje. Nije mi tko u volji s razloga, što me priječi, da mirno posjedujem što ljubim. Želja nije drugo nego ljubav, koja se proteže na dobro, što ga još nema, kano što je radost ljubav, koja se podaje dobru, što ga posjeduje. Bijeg i žalost jesu ljubav, koja se udaljuje od zla, što ju lišava njezina dobra, poradi čega se upravo i žalosti. Srčanost je ljubav, koja poduzima ono, što je s najvećim poteškoćama skopčano, samo da postigne predmet, koji ljubi. I strah je ljubav, koja videći, da će izgubiti ono što voli, prestraši se te pogibelji. Nada je ljubav, koja drži, da će postići dobro što ga ljubi. I bezufanje je ljubav ostavljena od onoga, čega se vidi lišena za uvijek, te što čovjeka satire toliko, da se ne može više uzdići. Srdžba je ljubav razdražena onim, što joj hoće da otme njezino dobro, te napreza sile, da obrani to dobro. Napokon uzmite ljubav i nestaje svih afekta, stavite pako ljubav i učiniste, da nastanu svi afekti. (Bossuet).

Niti sablja, niti ruka laka,
Već tek srce — to čini junaka.

Znanje bez savjesti nije drugo, van propast duše. (Rabelais)

Znanje je jedina hrana, koja čovjeka ne zasiti. Makar koliko od nje uživao, vazda još gladuje, još žeđa. (Slowacki).

Hoćeš li postati valjanim, onda vjeruj najprije da si nevaljan.

Kao što je značaj velikoga duha, da u malo riječi mnogo misli izrazi, tako mali duh izražuje u mnogo riječi malo misli. (La Rohefoncauld).

Tko hoće da pomogne, treba da poznaje uzroke nužde, te sredstva i način, kako će pomoći. (Alice Salamon).

Savjest bez Boga je sudište bez suca. (Samartine).

Ljubav je toliko blaga, da je sipljuć obima rukama potratit ne bi mogao za kratkog ljudskog vijeka. (Šenoa).

Muž nema prijatelja do dobre žene, nigdje ne nalazi zaklona kao kod nje i nigdje kao u nje pomoći za dobro djelo.
(Indijska poslovica.)

Veselost je nebo pod kojim sve uspijeva osim otrova.
(Jean Paul).

Vjera nije ni znanje, ni slutnja ni isprazno ufanje, ni pusta želja — vjera je blaženo povjerenje u jedno veliko, najveće i najmoćnije biće u — Boga. (Herder).

Šala izgubi sve, ako se samo malo nasmije onaj, koji se šali.
(Schiller).

ZDRAVSTVO.

Hrana. Što je čovjek ne razvitiji, potrebuje i više hrane. Zato se malena djeca gotovo čitav dan hrane. Poslije, kad djeca malo poodrastu imadu već i ona svoje stalne obroke na dan, recimo do pet puta. Ovdje mi valja istaći važan uzgojni momenat. Upravo valja da se djeca priuče na obroke, a ne da se im vazda dade jesti, kad im se prohtije. Time se djeca priuče na svladavanje samih sebe. Ne nauče li djeca toga za rana, ne će se tako lako ni poslije naučiti. Tko se ne zna svladati — nije čovjek već rob hirova razmažene i raspuštene naravi.

Kad se čovjek potpuno razvije zadovoljava se i trima obrocima, a mnogi i dvjema. Šta više ima i liječnika, koji vele da bi nama dostojao i jedan dobar obrok. Iz toga se barem vidi, kako je nepotrebno, neumjesno a i štetno neprestano uzimanje hrane. A da imade takih ljudi poznato je. Takovim neprestanim mučenjem oslabi želudac — ta i njemu treba ferija da se odmori.

Obroci, u koje uzimljemo hranu treba da budu u točno određeno vrijeme. Zato ne valja danas ručati o podne, sutra o 1 sat poslije podne itd. To što vrijedi za ručak vrijedi i za večeru. Da opet ne smijemo biti robovi vremena i to stoji. Gdjekada nam valja vrijeme obroka i promijeniti radi opravdanih razloga.

Vrlo je zgodno — ako nam je ikako moguće — tako urediti vrijeme obroka, da se među njima nalazi podjednaki razmak vremena. Tako na pr. da u 6 sati ujutro uzmemo zajutrak, o podne da ručamo, a u šest sati na večer da večeramo.

Takovo uzimanje hrane bilo bi svakako korisno po naše zdravlje i podesno da i drugi svoj rad točno uredimo. Što je svakako od potrebe, jer gdje nema razdjelbe vremena i posla, tu se malo šta učini, ma da se i čini, da se mnogo radi. To pak biva stoga, što se neko vrijeme mnogo radi, a neko vrijeme lijenčari. Takav rad nije udešen prema našim duševnim i tjelesnim silama i ne donosi ploda, što ga nosi rad umjeren i ustrajan.

(Nastavit će se.) *Pedagog.*

KUĆANSTVO.

Čišćenje mjedenog posuđa obavlja se najbolje običnim pijeskom i to tako, da se pijesak navlaži i onda rukom posuđe dobro natare, što ruci ništa ne škodi. Posuđe se zatim dobro propere, osuši i ostavi neko vrijeme na toplom ognjištu. Ovako očišćeno posuđe drži se dulje, nego ako ga čistimo sladornom kiselinom, vinovicom i drugim sličnim sredstvima.

Pranje kožnatih rukavica. Uzmu se po prilici 3 litre mlake vode, rakijska čašica salmijakove žeste i isto toliko stearinskog ulja. U tom se peru rukavice mekanim sapunom. Po tom se slabo izažmu i puste da se osuše.

Šeširi od baršuna koji su pokisli izgubiti će mrlje, ako se drže nad vodenom parom, te istodobno polako taru krpicom od baršuna.

Pecivo navlastito žemičke uzdržati će se do drugoga dana sasma svježe ako ga metnemo u zemljani lonac i dobro pokrijemo. Osobito je zato zgodan ćup za mast, a može se upotrebiti i sud od porculana.

Želimo li znati, da li je crveno vino naravno ili patvoreno, postupati ćemo ovako. U porculanastu posudu ulijemo nešto vina, a posudu metnemo u kipuću vodu, da i vino zavrije. Ako je vino naravno bit će parni koluti smeđi, a u protivnom slučaju svjetlo crveni.

KNJIŽEVNOST*.

Das Haus des Herzens Jesu. Illustriertes Hausbuch für die christliche Familie. Von F r a n z H a t t l e r S. J. Fünfte und sechste, gänzlich neu illustrierte Auflage, herausgegeben von Arno Bötsch S. J. Mit fünf Farbentafeln und 49 Textbildern nach Führich u. a. Mit Approbation des hochw. Herrn Erzbischofs von Freiburg und Erlaubnis der Ordensobern. 4⁰ (VIII. u. 264) F r e i b u r g u. W i e n 1912., H e r d e r s c h e V e r l a g s h a n d l u n g K 6·— geb. in Leinwand K 8·40.

Kršćanski život u obitelji zalog je svake sreće. Kako se ima takav život provoditi pokazuje prekrasno ova knjiga. Knjiga i izvana lijepo je opremljena, te može služiti kao ures na stolu kršćanske kuće. Osobito je zgodan dar mladim supruzima prigodom njihovog vjenčanja, pa će im služiti kao putokaz u njihovome bračnome životu. U hrvatskome jeziku take knjige na žalost nemamo, a dao Bog da je i mi dobijemo. Koji umiju njemački neka ne žale novaca i neka si tu knjigu nabave, koju mi preporučujemo.

Unsere Schwächen. Plaudereien von P. S e b a s t i a n v o n O e r, Benediktiner der Beuroner Kongregation. Zehnte Auflage. 12⁰ (VIII. u. 286.) F r e i b u r g u. W i e n 1912, H e r d e r s c h e V e r l a g s h a n d l u n g. K 1·50; geb. in Leinwand K 2.76.

U devetom broju lanjske godine našega lista nalazi se jedan članak, koji je uzet iz ove knjige s natpisom »Dosada«. Po tome članku mogu

* Molimo one, koji si naruče knjigu, na koju ih naš list potaknuo, neka to navedu kod narudžbe.

cijenjene čitateljice upoznati način kako P. Sebastian von Oer obrađuje naše slabosti i propisuje ljekove, da se tih slabosti sve većma oslobodimo. Knjigu preporučujemo. Čitajmo je i crpsti ćemo mnogu korist.

Höhenblicke. Festtags-Gedanken von Dr. K. U. Vögele. Zweite und dritte Auflage. Mit Approbation des hochw. Herrn Erzbischof von Freiburg. Geb. in Leinwand K 3·60, geb. in Pergament K 7·20. Herdersche Verlagshandlung, Freiburg u. Breisgau & Wien.

Duhoviti estetičar Dr. Vögele podaje nam u toj knjizi uzvišenih misli, kojima hoće da zaokupi našu dušu osobito za vrijeme Božića, Velikog Petka, Uskrsa i Duhova. Svima, a osobito onima, koji su dobrano obrazovani, a uz to je u njih i razvijen smisao za estetiku, preporučujemo to djelo.

SVEGA PO MALO.

Moderna junakinja vjere. Amerikanka Miss Veronika Murphy, mlada je dama u Chicagu, koja posjeduje osobiti glazbeni talenat. Bogati njezini roditelji dali ju pomno u glazbi podučiti. Najbolji majstori Amerike i Europe bili joj učitelji, a posjećivala je znamenite konservatorije. Mlada ova i bogata gospojica neumorno se trsila oko usavršivanja svoga talenta, jer je hotjela postati umjetnicom, ali ju pri tome nije vodila težnja za vlastitom slavom i čašću, već da svoj talenat žrtvuje Onomu, koji joj ga je dao. „Sve za Boga i katoličku vjeru", bila joj je lozinka. — Po dovršenim naucima, davala je koncerte. Najprije samo u školama, akademijama i samostanskim zavodima; ali kad vidje kako njena igra slušaoce oduševljava, stane igrati i u velikim javnim koncertnim dvoranama. Sav čisti prihod koncerta ulagala je u štedionu, dok je toliko uštedila da je svota dostajala za gradnju kapelice. Ovu je svotu tada predala društvu: „Catholic Church Extension Society", tomu je društvu zadaća raširenje katoličke vjere, a Miss Murphy revna mu je članica. Već kao dijete nosila je tamo svoje ušteđene grošiće. God. 1910. sagradila je prvu kapelicu u nekom siromašnom mjestu države Waschington, a 1911. sagradila je dvije kapelice. Tu ljubav i upravo junačku revnost za vjeru usadile su mladoj umjetnici školske sestre u Chicagu, kod kojih je ona školu polazila. Miss Murphy je popularna pojava u Americi, a amerikani, zauzeti uvijek za ono što je novo, oduševljeni su za mladu misionarku, pa gdje jednom daje koncerat, angažiraju ju odmah i za slijedeću godinu.

DOPISNICA UREDNIŠTVA.

K. K. u P. Crtici „U vlaku" dobra je i lijepa temeljna misao Kako bi bilo da ju kušate drugačije preraditi? Sve drugo uredismo u upravi. Javite nam se skoro!

Vatroslava. Hvala da nam želji udovoljiste. Pjesmica je lijepa, uvrstiti ćemo ju do zgode. Radovali bi se da nam koju lijepu beletrističku radnju pošaljete.

Dragica H. Kaldir. Zašto si zašutjela? Srdačno pozdravlje.

Platili list „ZA VJERU I DOM":

Za god. 1912. ili za god. koja je uz ime otisnuta.

Ivan Mihelčić, Zlatar, K 10·— (i za 1910, 1911.); Ljerka Benković, Varaždin, K 2·—; Marija Zabčić, Varaždin, K 2·—; Draga Marković, Kostajnica, K 3·—; Josipa Gjurgjević, Lipovljani, K 3·—; Nada Rogoz, Djakovo, K 3·—; Sestre sv. Križa, Djakovo, K 3·—; Rudolf Paulić, Pitomača, K 3·—; Mila Kolander, Ludina, K 3·—; Ljuba Tomašić, Voloder, K 3·—; Milka Mladineo, Pučišće, K 3·—; Samostan sv. Josipa, Bihać, K 3·—; Jelisava Sudarević, Podcrkavje, K 3·—; Rozina Mucker, Daruvar, K 3·—; S. Genezija, Zagreb, K 2·—; Kate Špikala, Orašac, K 3·—; Č. s. Donata, Zagreb, K 4·—; Marija pl. Cippica, Štafilić, K 2·—; Karma Gabić, Markarska, K 2·—; Nikica Zuceh, Gruž, 1910. i 1911. K 6·—; Anka Ivančić, Mrzljaki, 1911, K 3·—; Pučka škola, Drenovci, K 3·—; Župni ured, Bobovišće, K 3·—; Fra Andrija Rajković, K 3·—; Zdravko Glad, Josipodol, K 3·—; Marija Nikić, Josipodol, K 3·—; Ana Marinović, Morović, K 3·— (i za 1911.); Marija Špalj, Otočac, (za 1911.) K 3·—; Pučka škola, Bošnjaci, K 3·—; Gjurgjica Roubin, Perkovci, K 3·—; Matija Rihtarić, Zagreb, K 6·—; (i za 1911.); Franjo Posavac, Osijek, K 3·—; Justina Bevilacqua, Voloder, K 3·—; Dr. Pavo Pajić, Banjaluka, K 3·—; Olga Franjković, Vel. Gorica, (za 1911.) K 3·—; Josipa Maldini, Vukovar, K 3·—; Božena Vukovarac, Križevci. (za 1911.) K 3·—; Anka Španić, Križevac, K 3·—; S. Honorija, Zagreb, K 6·—; Marija Štunić, Otočac, K 3·—; Anka Vlahović, Zagreb, K 4·— (i za 1911.); Anka pl. Horvat, Vugrovec, K 3·—; Kata Popović, Vugrovec, K 3·—; Vjekoslava Kirin, Sv. Matej, K 3·—; Katica Pokopac, Brod n/Savi, K 3·—; Alojza Kuneš, Daruvar, K 3·— (za 1911.); Zdenka Matzenauer, Zagreb, K 3·—; Marica Böhm, Žrnovo, K 6·— (i za 1911.); Zorka Krstić, Otok, K 3·—; Josip Majsec, Pregrada, K 3·—; Evica Mijaković, Komletinci, K 3·—; Štefania Šeringer, Komarevo, K 3·—; Sidonija Herchenreder, Brestovac, K 3·—; Milka Špoljar, Imbriovac, (za 1911.) K 3·—; Katica Vesonović, Spljet, K 2·—; Anka Piškur, Lipovljani, K 3·—; Ljubica Osmec, Novoseljani, (za 1911.) K 3·—; Ljubica Juzina, Lasinja, K 2·—; Zora Višošević, Radatovići, K 3·—; Katinka pl. Davila Netrelić, K 3·—; Anka Subašić, Netrelić, K 3·—; Mandica Sarjamović, Dubrovnik, (za 1911.) K 3·—; Angelina Vudjan, D. Stubica, K 3·—; Emilija Vitanović, Osijek, K 3·—; O. Bruno Kovačević, Našice, K 3·—; Josipa Vimer, Grobnik, K 3·—; Milka Rožić, Sela Zagorska, K 3·—; Marija Hubert, Varaždin, K 3·—; Ljubica Jemerić, Mitrovica, K 3·—; Emilija pl. Agić, Podvinje, K 3·—; Cecilija Čukli, Sušak, K 3·—; Don Miko Kalebić, Dugopolje, K 3·—; Ljudmila Šindler, Split, K 3·—; Anka Kragić, Arežin Brijeg, K 3·—; Ane Cvilokos, Gruž, K 3·—; Marija Reš, Potočani, K 3·—; Katica Keresteny, Kotor-Varoš K 9·— (i za 1911.) Micika Cvitanić, Bol, K 3·—; S. M. Bernarda Rath, Dubrovnik, K 3·—; Mihovil Kamoti, Varaždin, K 3·—; Ženska učiteljska škola, K 142·—; Katica Polim, Maradik, K 2·—; Ella Pavić, Nova Kapela, K 3·— (i za 1911); Josipa Radošević, Suhopolje, K 3·—; Petronila Pavičić, Sarajevo, K 3·—; Anka Buček, Suhopolje, K 3·—; Ravnateljstvo dječ. sjemeništa, K 3·—; Ivan Milković, Sv. Nedjelja, K 3·—; Marija Čabrijan, Zagreb, K 3·—; Doris Olga, Markovina, Novalja, K 3·—; Terka Kovaès, Gjulaves, K 3·—; Ida ud. Kiepach,

Krapina, K 3·—; Sestre milos., Senj, K 2·—; Marija Stiasny, Štičarjevo, K 3·—; Juraj Dobrenić, Zagreb, K 3·—; Julka pl. Magjar, Irig, K 3·—; Pučka škola, Mrkopalj, K 3·—; Lea Matenlich, Dubrovnik, K 2·—; Terezija Vlašić, Martinska ves, K 3·—; Pučka škola, Nuštar, K 3·—; Mihael Gašparlin, Varaždin, K 3·—; Valentin Kraljić, Selnica, K 6·— (i za 1911.); Marija Škarica, Knin, K 3·—; Marija Dodig, Knin, K 3·—; Dragica Majdak, Vrapče, K 3·—; Marija Horvat, Zagreb, K 3·—; Josipa Štefana, Osbold Volosko, K 3·—; Zavod sv. Josipa, Sarajevo, K 12·—; Fra Ivan Marković, Dolac, K 3·—; Jakica Marinković, Dubrovnik, K 2·—; Ana Divizić, Cavtat, K 3·—; Amalija Ziegler, Brčka, K 3·—; Ivka Marušić, Zagreb, K 2·—; Katica Rašković, Makarska, K 3·—; Marica Razmalinović, Novoselo, K 3·—; Anka Papay, Sarajevo, K 3·—; Olga Bartulića, K 2·—; Luce Brandolica Babić, Hivur. Ramo, K 3·—; Gjuro Šimončic, Gradec, K 3·—; Katica Kristić, Djakovo, K 2·—; Paula pl. Wagner, Zagreb, K 3·—; Pučka škola, Madjarevo, K 3·—; Josip Linić Senj, K 3·—; Zbor duh. mladeži, Senj, K 6·— (i za 1911.); Jelka Miš, Dubrovnik, K 3·—; Ljubica Saganić, Cres, K 3·—; Katica Šestak, Djakovo, K 3·—; Danica Matković, Jaska, K 3·—; Anka Breithutt, Zagreb, K 2·—; Sestre milosrdnice, Lovrečina, K 6·— (i za 1911.) Matija Seigerschmied, Zagreb, K 6·—; Zavalić Ljubica, Dugoselo, K 3·— (i za 1911.); Gizela Medi, Mali Hon, K 3·50; Marijina Kongregacija, Sarajevo, K 2·—; Anka Papež, Oroslavje, K 3·—; Nada Mikačić, Spljet, K 2·—; Borelli Anka, Zadar, K 2·—; Morović Elena, Zadar, K 2·—; Buić Laura, Zadar, K 2·—; Bernobić Anka, Vabiga, K 3·—; Terezija Then, Drenovac, K 3·—; Josip Fajdetić, Bribir, K 3·—; Zora Soher, Varaždin, K 2·—; Božena Schreiner, Varaždin, K 2·—; Emilija Dumić, Varaždin, K 2·—; Marija Volarić, Varaždin, K 2·—; Marija Grčević, Varaždin, K 2·—; Slava Kopjar, Varaždin, K 2·—; Cecilija Murat, Sv. Petar Čvrstec, K 3·—; Viktorija Tomić, Podvoško, K 3·—; Sestre milosrdnice, Praputnik, K 3·—; Terezija Kolbl, Varaždin, K 3—; Ivana Delak, Zagreb, K 3·—; Pučka dj. škola, Zagreb, K 3·—; S. Aurelija, Zagreb, K 20·—; Andrina Račić, Bukevje, K 3·—; Viša dj. škola, Zagreb, K 6·— (i za 1911.); Anka Čvaš, Petrovaradin, K 3·—; Tomo Igrec, Sarajevo, K 3·—; Anka Skopinić, V. Lošinj, K 3·—; Petrović Viktorija, V. Lošinj, K 3·—; Kvirina Lugarić, V. Lošinj, K 3·—; Anka Klobučar, Raić, K 3·—; Zlata Mattarić, Varaždin, K 3·—; Milica Hirschl, Varaždin, K 3·—; Mimica Orešković, Otočac, K 3·—; Konrad Modrčin, Dol, K 3·—; Albina Grubišić, Križišće, K 3·—. (Nastavit će se).

Uprava i otpravništvo lista:
Zagreb, Kačićeva ulica br. 11.

kamo se neka šalju pretplate za list i eventualne reklamacije.

Rukopisi imadu se slati na ovu adresu:
Herma Kürschner, učiteljica, Zagreb,
Jurišićeva ulica br. 30.

Rukopisi se ne vraćaju.